

УДК 811.161.2:371.32

**НОВЕ У ВИКЛАДАННІ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ
ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ****Личук М. І. Українська мова за професійним
спрямуванням : практикум : навч. посібник /
М.І. Личук, С.В. Харченко, В.Д. Шинкарук. — К. :
НАКККіМ, 2014. — 252 с.**

Мова обслуговує професію, забезпечує належний рівень грамотності представників певного фаху; кожен вид діяльності є матеріалом вивчення для мови. Знання мови взагалі, а мови професії зокрема, формують уміння спілкуватися в різних сферах — виробничо-професійній, діловій, науковій тощо, сприяють швидкому орієнтуванню в щоденних ділових стосунках між людьми або ділових відносинах між установами, організаціями, підприємствами, сприяють якнайповнішому порозумінню між фахівцями, між початківцем і професіоналом завдяки вмілому, доречному, правильному виборі мовних одиниць і структур. Від манери спілкування багато в чому залежить успіх у роботі, адже від того, як людина говорить, можна уявити собі і її загальний розвиток, професійну придатність, освітній та культурний рівень.

Професійно орієнтований характер мовлення студента — майбутнього фахівця — забезпечує українська мова за професійним спрямуванням.

Саме тому рецензоване навчальне видання є необхідним для підготовки фахівців таких сфер діяльності, як гуманітарна, економічна та мистецька. Логічно упорядкований та чітко структурований матеріал практикуму заповнить усі ніші лінгвістичних знань, розширить діапазон мовознавчого, філософського та комунікативного світогляду студентів.

© М.І. НАВАЛЬНА, 2015

Видання рекомендоване Міністерством освіти і науки України як навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів (лист № 1/11-5846 від 18.04.2014) і містить передмову; по вісім змістових тем у кожному з трьох модулів: «Законодавчі та нормативно-стильові основи української мови за професійним спрямуванням», «Культура писемного мовлення», «Синтаксичні параметри фахового мовлення. Культура усного мовлення»; контрольні тестові завдання; ключі до контрольних тестових завдань; список літератури; додатки.

З огляду на те, що дидактичні принципи *науковості, системності, доступності, свідомості, логічності* заклали підґрунтя викладання «Української мови (за професійним спрямуванням)», основною педагогічною метою лекційно-практичного курсу є сформувати високий рівень комунікативної культури в усній та писемній формах; виробити навички практичного володіння мовою в обсязі тематики, зумовленої професійними потребами. Широта тематики посібника, ретельно підібрана література дадуть змогу досягти поставленої мети.

Чинні навчальні, робочі навчальні програми з дисциплін «Українська мова (за професійним спрямуванням)» хоча й обмежено, але містять теми «Усне ділове мовлення, його види. Вербальні й невербальні компоненти спілкування. Усне публічне мовлення», «Культура усного професійного спілкування. Мовний етикет». Комплекс завдань і розроблені тестові завдання з цих тем у практикумі створять надійне підґрунтя для зростання культури усного професійного мовлення студентів як майбутніх фахівців.

Збільшення кількості годин на дисципліну «Українська мова (за професійним спрямуванням)» уможливить повноцінне викладання усіх тем, зокрема тих, що були винесені на самостійне опрацювання, й української мови загалом, а отже, сприятиме формуванню мовної культури, яка визначається не лише знанням норм літературної мови, а й ерудицією і світоглядом людини, культурою мислення, ступенем оволодіння технікою мовлення, психологічною й комунікативною культурою.

Вимоги до документної комунікації є важливою складовою культури писемного мовлення та культури фахівця загалом. Створення й оформлення документів різних видів та складності засвідчують рівень професійних компетенцій студентів різних галузей знань.

Упорядкування практичного матеріалу за принципом «від простого до складного» уможлиблює для студентів здобувати знання не в го-

товому вигляді, не шляхом заучування правил і наведення затертих прикладів, а відчувати себе активними учасниками мовленнєвих ситуацій, творчо підходити до розгляду питань чи виконання завдань, знаходити свої шляхи для розв'язання тестових завдань тощо. Принагідно зазначаємо, що тести чітко спрямовують студентів до пошуку правильних варіантів, ключі полегшують роботу в перевірці завдань. Автори в цілому систематизовано подають тести, зокрема простежується тематичний поділ до групування питань.

Позитивно, що інформація, закладена в тестах, сформована на матеріалах базових підручників, а також на тематиці аналізованого видання.

Відрядно, що добірка навчального матеріалу з лінгвістичних тем, розроблені вправи і завдання, вдало дібраний словниковий та довідниковий арсенал уможливають забезпечення професійної компетентності і грамотності студентів, стануть важливою умовою досягнення відповідного рівня фахових знань.

Доречними для студентів у процесі підготовки матеріалу є запитання і завдання для самоконтролю, вибудовані за темами підрозділів. Вдалими, на наш погляд, є приклади речень, дібрані з творів українських письменників та народних джерел.

Додатки посібника містять корисну інформацію: з історії мови, зразків витягів із протоколів, форми кличного відмінка та імен по батькові, найуживаніших графічних скорочень, прикладів оформлення бібліографічного опису наукових робіт.

Практикум цікавий новинками, зокрема порадами в редагуванні текстів у комп'ютерних редакторах, наголошенням щодо особливостей перекладу, комплексом вправ на дотримання правописних норм тощо.

У цілому модульний варіант вивчення курсу забезпечує взаємозв'язок навчального, розвивального і мотиваційного компонентів навчальної діяльності, сприяє глибшому засвоєнню запропонованого лінгвістичного матеріалу, розвитку пізнавальних здібностей студентів, а особливо — набування умінь оволодівати мовою обраної професії.

Методика мовного навчання у вищому навчальному закладі не має повторювати методику навчання української мови в середній школі. Саме тому за основу модулів з української мови за професійним спрямуванням автори запропонували об'єднаний процес спілкування й навчання, під час якого формуються не лише пізнавальні дії, а й система стосунків у будь-яких мовленнєвих ситуаціях, фахове спілкування та спілкування загалом, мовленнєва культура молодого фахівця.

Матеріали посібника можуть бути використані в практиці викладання курсів, спецкурсів та проведенні спецсеминарів, а також слугуватимуть у навчальній і пошуковій роботі студентів як денної, так і заочної форм навчання.

Втішно, що автори посібника йдуть у ногу з часом, спрямовують студентів не тільки до базової, допоміжної та довідкової літератури, але й Інтернет-ресурсів.

Викладені в лінгвістичній студії положення достатньо ґрунтовні та виважені. Вони засвідчують високий науковий та методичний рівень рецензованої праці. Привертає увагу сумлінність опрацювання, спосіб наведення матеріалу, чіткість структури, висока якість поліграфічного виконання.

Приємно констатувати, що посібник вийшов друком із дотриманням усіх етапів рецензійних та рекомендаційних вимог.

Посібник «Українська мова за професійним спрямуванням: практикум» (автори: Личук М. І., Харченко С. В., Шинкарук В. Д.) — новий підручник, яким послуговуватимуться студенти вищих навчальних закладів, викладачі, державні службовці, а також усі, хто прагне вдосконалювати мовну майстерність в аспекті професійного спілкування.

Марина НАВАЛЬНА (м. Київ)

Статтю отримано 11.12.2014

Maryna Navalna

Grigory Skovoroda Pereyaslav-Khmelnytsky state pedagogical university,
Pereyaslav-Khmelnytsky

NEW POINTS IN THE TEACHING

OF THE UKRAINIAN LANGUAGE FOR PROFESSIONAL PURPOSES

(Lychuk M.I. Ukrainian language for professional purposes : praktykum :

navch. posibnyk / M.I. Lychuk, S.V. Kharchenko, V.D. Shynkaruk. — K. : HAKKKiM, 2014. — 252 s. In Ukraine.)

Мовна мозаїка

ДВІСТІ ПЕРША РІЧНИЦЯ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

9 березня 2015 року багато журналістів і гостей говорили про відзначення *двохсот першої річниці* від дня народження Тараса Григоровича Шевченка. Відповідно до правила чинного “Українського правопису” (див.: § 71, п. 2), за яким у складених порядкових числівниках потрібно відмінювати лише його останній компонент, записана цифрами *201 річниця* мала б звучати як *двісті перша річниця*.

Отже, цю річницю у відмінкових формах української літературної мови правильно вживати так: *двісті перша річниця від дня народження Тараса Шевченка; відзначення двісті першої річниці від дня народження Тараса Шевченка; присвячений двісті першій річниці від дня народження Тараса Шевченка; відзначили двісті першу річницю від дня народження Тараса Шевченка; пов’язаний із двісті першою річницею від дня народження Тараса Шевченка.*

Катерина Городенська